

Stavanger kommune

Stavanger, 30.09.2022

Dette brevet sendes på vegne av frivillige organisasjoner i Stavanger: KFUK-KFUM speidere i Stavanger, Norges Speiderforbund Vesterlen krets, Norsk Ornitologisk Forening/Birdlife Rogaland, Stavanger og Rogaland Jeger og Fiskerforening, Rogaland Orienteringskrets, Syklistforeningen Rogaland, Stavanger Turistforening, Sørmarkas venner, Naturvernforbundet i Rogaland og Stavanger Kajakklubb

Ny arealdel og grønn plan – Stavanger kommune

Høringsuttalelse

Stavanger faglige råd i Forum for natur og friluftsliv i Rogaland (FNF) viser til høring av ny arealdel og Grønn plan for Stavanger kommune. FNF er et samarbeidsnettverk bestående av natur- og friluftslivsorganisasjoner. Til sammen representerer vi betydelige allmenne interesser innen naturvern, landskap og friluftsliv.

Hovedinntrykk

FNF er imponert over innsatsen kommunen har lagt ned i arealplanene og Grønn plan. God planlegging må til for å møte naturkrisen. Stavanger satser på natur- og friluftsliv og vi er glade for å delta i medvirkningen.

Planene er omfattende, og det er utfordrende for frivillige organisasjoner å sette seg inn i alle dokumentene. Det er derfor bra at kommunen har arbeidet for å sikre medvirkning under utformingen av planene. Dette gjelder spesielt for Grønn plan. Samtidig har FNF merknader til deler av planene.

Grønn plan

Med Grønn plan viser Stavanger kommune at samspill med naturen er essensielt for å sikre god samfunnsplanlegging. De internasjonale og nasjonale forpliktelsene er tatt ned til lokale mål. Grunnprinsippene «Sammenhengende, nær, variert og naturbasert» er gode knagger for oss som skal vurdere utviklingen av natur og friluftsliv i Stavanger. Det samme gjelder hovedmålet

Stavangers grønnstruktur skal bevares og videreutvikles som bruks og rekreasjonsområder for mennesker, for naturmangfold og for å bidra til klimatilpasning.

Når vi vet at nedbygging av arealer er den største trusselen mot biologisk mangfold er det gledelig å se at bevaring og videreutvikling står først. Det må det gjøre. Vi ser frem til at hovedmålet blir konkretisert i handlingsplanen og ønsker å fortsette vår medvirkning.

Langsiktig vern av Sørmarka og den sammenhengende grønnstrukturen i Stavanger

FNF savner at langsiktig vern av Sørmarka og den sammenhengende grønnstrukturen i Stavanger blir adressert i Grønn plan. FNF har arbeidet for å verne Sørmarka og siden 2019 har det vært samlet politisk vilje i Stavanger om at Sørmarka skal vernes. Sørmarkas Venner og Naturvernforbundet har deltatt i en innledende fase av planarbeidet blant annet ved at forslag og kartlegging fra Sørmarkaprojektet i 1989-1991 er overlatt til planens saksbehandler. I 2021 ble det bevilget penger til å starte med strategiarbeid mot endelig vern. Etter at vedtaket ble gjort har FNF ikke blitt involvert i prosessen, selv om vi har ytret ønske om det. FNF mener at det er på høy tid å verne Sørmarka og den sammenhengende grønnstrukturen i Stavanger. Vernet må sikre befolkningen tilgang til gode friluftslivsområder for all fremtid.

Arealnøytralitet

Stavanger kommune setter mål om å sikre arealnøytralitet for naturverdier natur og friluftsliv. Vi heier på satsningen og ønsker at en tydelig forankring i kommunens retningslinjer skal være styrende. FNF ønsker ikke nedbygging av natur- og friluftslivsarealer, men vi har forståelse for at enkelte tiltak vil kunne gå på bekostning av disse arealene. Vi vil nytte anledningen til å påpeke at restaurering av natur er dyrere og mer komplekst enn å unngå å bygge ned.

Til retningslinjene har FNF følgende merknad.

Punkt 1.

Prinsippet om arealnøytralitet for naturverdier bør legges til grunn og dokumenteres i planleggingen.

Her må formuleringen styrkes. Når man sier «bør legges til grunn» er dette en for svak innlemming av prinsippet. Arealnøytralitet må være styrende når man risikerer å miste natur- og friluftslivsarealer. Det må også legges til grunn at arealnøytralitet er et førende prinsipp, og at tiltakshaver må følge det opp så fort man startet nedbygging de aktuelle arealene.

Punkt 4.

Prinsippene fra «tiltakshierarki» om å unngå, avbøte, redusere eller kompensere bør følges. Tiltak tilpasses slik at en i størst mulig grad unngår å forringe naturverdier. Ved større utbygginger bør det vurderes krav om erstatning og kompensasjon av naturverdier som forringes/ødelegges.

Her er det usikkert for oss hva som skal utløse disse kravene. Større utbygging som forringer og ødelegger natur kan være alt fra Statnetts linjeføringer til private næringsinitiativ. Vi lurer på om noen av dem har et større ansvar for å erstatte tapt natur? FNF mener at det ikke er tilfelle og at man uavhengig av størrelse og tiltakshaver stiller krav om erstatning og kompensasjon.

Havbruk

FNF medvirket i utformingen av Stavanger kommunes havbruksplan. Vi er positive til at kommunen legger en overordnet plan for næringen og videre utvikling som vi håper vil skje med lukkede anlegg. I arealplanen er det planlagt erstatningslokalitet for anlegg 24715 Langsholmen. FNF mener at ingen av de to erstatningslokalitetene er aktuelle. VA1 Revningsgrunnen vil kunne påvirke de indre fjordsystemene i Høgsfjorden svært negativt og være negativt for båtfolket som ferdes ut fra Stavanger. VA27 Talgje Sør ligger i hensynssone 530 der det etter retningslinjene ikke skal ligge oppdrettsanlegg. FNF krever at kommunen følger retningslinjene. Vi kan ikke se andre løsninger enn at Stavanger kommune kommer frem til en bedre erstatningslokalitet eller krever at anlegget blir utslippsfritt.

Jordvern

FNF ønsker at man ivaretar landbruksarealene i Stavanger. Der finner vi flere av våre truede arter. Når dyrket mark blir bygget ned må landbruket finne nye arealer å dyrke på. Dette fører til nydyrking av myr og smalere kantsoner. Noe som er svært negativt for arts mangfoldet. Det er derfor svært gledelig at Stavanger kommune ønsker å føre tydelige jordvernmål. FNF savner en henvisning til hvor kommunen skal opplyse om målene blir nådd i løpet av året.

Kommunen har tilbakeført områder regulert til bolig, næring og kirkegård til jordbruk og grønnstruktur i kommuneplanen. Dette heier vi på. Det er bra at større områder ved Revheim og Sunde er tilbakeført. I planen legges det fremdeles opp til boligbygging på Revheimsmyra. FNF mener kommunen må hindre at man ødelegger mer av denne myra. I dag kjenner man konsekvensene nedbygging av myr har for arts mangfold og klimagassutslipp.

Til arealplanen har merknader til to av arealinnspillene som har innvirkning på jordvern.

Område BA2 – Utstein kloster hotell er lagt inn som en utvidelse av dagens hotell. FNF er skeptisk til at det legges opp til å bygge ned jordbruksjord i strandsonen. Forslagsstiller argumenterer med at hotellutvidelsen vil bli bygget slik at jordbruksjorden vil legges som et lokk på taket. Det er grunn til å stille spørsmål om kvaliteten på jorden vil være uendret etter at hotellet er bygget. Området ligger i KULA registeret. I registeret blir det vist til kystlinjens sårbarhet overfor nye inngrep som vil forstyrre opplevelsen av landskapet. FNF er også skeptisk til bruken av klassifiseringen bebyggelse og anlegg. En slik klassifisering åpner for svært ulik bruk av det avsatte arealet.

Område B249 – Gårdstun på Hundvåg er omregulert fra LNF til bebyggelse og anlegg. Begrunnelsen som er brukt for omreguleringen er at det er unaturlig at det er en liten parsell med LNF igjen mellom idrettsanleggene og Austbø skole. FNF vil nytte anledningen til å påpeke at LNF områders størrelse **ikke** bør være avgjørende for omregulering til bebyggelse. FNF foreslår at området kan brukes til parselljordbruk for bydelen eller at man omregulerer tomten til grøntstruktur. På den måten vil det fremdeles være et grønt område mellom idrettsanleggene og Austbø skole.

Vassdrag

Stavanger er en av kommunene i Rogaland som sammen med Sjøørretprosjektet har arbeidet for habitatforbedring og restaurering av bekker. Vi er imponerte over arbeidet som er gjort. Det er flott å se forvaltning og frivillige som arbeider for å forbedre forholdene for sjøørreten. Vi er svært positive til at retningslinjene (1.18) setter krav om 50 meters sone med byggeforbud langs bekker. FNF har noen merknader til retningslinjene:

- Ordlyden i punkt 1. kan forenkles og tydeliggjøres.
- Byggegrensen mot sjø og vann (2.6 Bestemmelse 3.) er 25 meter. FNF mener at byggegrensen mot sjø og vann bør være lik grensen for vassdrag.

Frionråder

I Stavanger har nå 98% av byens befolkning under 500 meter til nærmeste grønnstruktur. Dette er svært viktig for friluftsliv, lek og folkehelse. Med nye retningslinjer (1.17) setter kommunen enda strengere krav når 300 meter blir den nye målsetningen. FNF heier på satsningen og vil være med på utviklingen.

FNF mener det er bra at viktige områder som Tastamyra og våtmarksområde ved Sørmarka arena er regulert til grønnstruktur. Dette er viktige områder som ikke må bygges ned. På noen av områdene som er regulert til grønnstruktur kreves det naturrestaurering i forbindelse med tilbakeføring til friområde. Dette gjelder blant annet ved Sørmarka Arena og kommunens tidligere gartneri ved Stokkavatnet. FNF forventer at kommunen gjennomfører denne naturrestaureringen.

FNF utfordrer kommunen til å utvide friområder ved utvalgte steder for å synliggjøre viktigheten naturområdene har for befolkningen. Dette gjelder:

- skogsområdene vest for Kjell Arholms Gate og øst for NRK Rogaland.
- GF193 blir utvidet til å gjelde den gjengrodde marka på eiendom 14-1411 ved Midtgårdveien.
- GF656 blir utvidet til å dekke hele Forusskogen

På Blidensol i Madla bydel finner man Hundremeterskogen (GF10 og GF67). Denne skogen er et friområde for befolkningen på Madlamark og en grøntkorridor som gjør at man kan gå i grøntdrag til Stokkavatnet og Sørmarka. I dag ligger det en tennisbane i østre del av skogen. Denne er ikke synliggjort i arealplanen som idrettsanlegg, men inngår som grønnstruktur i dag. Vi er gjort kjent med at tennisklubben ønsker å utvide anlegget. FNF mener at kommunen må synliggjøre tennisbanen i arealplanen for å tydeliggjøre at det arealet ikke er grøntstruktur. Utviding av anlegget på bekostning av hundremeterskogen må ikke skje.

I kommuneplanens arealdel er det lagt kart som viser over og under bakken ved kulverten ved Mosvatnet. FNF ber om at dette også blir gjort for Auglendstunnelen.

Hensynssoner

Stavanger kommune har lagt opp til en utstrakt bruk av hensynssoner for naturmiljø og friluftsliv. Slike soner er en god visualisering og kartfesting av kvaliteter som er nyttig for forvaltningen av arealene. Vi har merknader til deler av teksten og hensynssonene.

I punkt 8.2.2 og 8.2.3 i Grønn plan blir det uttrykt at hensynssone er en form for sikring. FNF mener at ordleggingen ikke er presis. En hensynssone gir ikke sikring, men pålegger forvaltningen å hensynta de aktuelle verdiene. I retningslinjene blir det for eksempel vist til at «Tiltak som forringer områdets verdi for friluftsliv eller hindrer tilgang eller bruk skal i utgangspunktet ikke tillates.». Det gis altså anledning til å forringe områdets verdi, tross hensynet. Skal man sikre må man båndlegge området ved å regulere det til grønnstruktur eller verne det etter naturmangfoldloven.

I Grønn plan blir det sagt at man ønsker å unngå for mange overlappende hensynssoner og at man derfor vil velge enten naturmiljø eller friluftsliv som hensynssone. FNF mener at tydeliggjøring av kartlag er viktig for å sikre leseligheten, men at man ved å bruke denne praksisen risikerer å miste sentral informasjon. Vi oppfordrer kommunen til å fortsette den gode dialogen i Stavanger Faglig råd for å innhente kunnskapen som trengs for å velge rett kartlag.

Hensynssoner – konkrete merknader

I Gauselvågen er det lagt inn hensynssone 560 ved skjærene ytterst i vågen. FNF mener at hensynssonen bør trekkes helt inn til land fra Boganeset til Frøystad.

Sørmarka og den sammenhengende grønnstrukturen i Stavanger bør legges inn som hensynssone 530.

Sykkel

I kommunens retningslinjer er det gjort endringer for sykkeltilretteleggingen. Flere av paragrafene som tidligere sto som bestemmelser er flyttet inn i transportstrategien. Dette gjør at bestemmelsene ikke lengre er juridisk bindende. Eksempelvis at dagens bestemmelse om at sykkelnettet “skal bli planlagt og opparbeidet separert fra øvrige trafikantgrupper” har blitt til at “syklister skal som hovedregel separeres fra øvrige trafikantgruppe”. Helheten er at bestemmelser om tilrettelegging for sykkeltransport er svekket sammenlignet med gjeldende kommuneplan. FNF mener at bestemmelsene må ligge i kommunens retningslinjer slik at de er juridisk bindende. Slik justeringen fremstår nå vil man nedjustere ambisjonene man har hatt for sykkelsatsningen.

I forslaget til kommuneplan økes sykkelandelsmålet fra 18% til 20% på alle reiser, men øker samtidig tidshorizonten fra 2036 til 2040. FNF mener det er positivt at sykkelandelsmålet økes, men er urolig over at tidshorizonten blir skjøvet frem. Skal Stavanger virkelig satse på sykkel, må det gjøres nå. Man kan ikke skyve målene fremover i tid. 30% sykkelandel innen 2030 er en realistisk målsetning – hvis man vil. Det er bare å se til Paris.

For å holde målstyringen på riktig spor, må mobilitetsplaner inkludere tall fra reisevaneundersøkelser for Stavanger og bruke disse til å sette mål for fremtiden. Dersom undersøkelsene viser at målsetningen er oppfylt eller nesten oppfylt, og med tanke på at mobilitetsplaner og reguleringsplaner kan ta år å realisere, må målsetningen oppjusteres for å holde tritt med utviklingen

I temakartet for sykkel er traseene for eksisterende og fremtidig sykkelvei. I Sørmarka er det lagt en trase fra Telegrafdirektør Heftyes vei til Breidablikkveien. FNF er usikker hvilke føringer som er lagt for denne delen av sykkelveien. Ved å bygge på valgt trase vil man berøre et våtmarksområde ved Sørmarka idrettspark som kommunen skal restaurere, ytterligere fragmentere skogen under Ullandhaug og skjære gjennom botanisk hage. Dette vil bli et stort inngrep i marka. FNF ønsker at man planlegger traseen for sykkel slik at ikke fragmenterer marka ytterligere.

For spesifikke kommentarer om bestemmelser for sykkeltilrettelegging og forslag til forbedringer i sykkelveinettet henviser vi videre til Syklistforeningens høringsinnspill.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Rogaland

Endre Hovland
Koordinator
FNF Rogaland

Kopi:

Statsforvalteren i Rogaland
Rogaland fylkeskommune